

2533

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԷՍԵՐԻ ԴԱՏԱ
ԴԱՏԱ ԲԱՐՈՒՄԱՆԱ
ԵՏԱԿԱ ՏՆՈՒԹԵ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԷՏԱԿԱՆԱ

ՀԱՅԻՆ

ԴԱՏԱ ԲԱՐՈՒՄԱՆ

ԴԱՏԱ ԲԱՐՈՒՄԱՆ ԲԱՐՈՒՄԱՆ

ԲԱՐՈՒՄԱՆ

1934

JS 35. Purplemynth
p-14 45 Spm of 6p
ynepushuynbu.

[illegible]

~~14291-58~~

Տպագրվում է Հ.ՈՀ Պետ.-կուլտուր պատմական
թանգարանի վորոշմամբ.

Դիրեկտոր՝ Ս. Գրիգորյան

Печатается по определению Гос. Культ.
Исторического музея С С Р Армении
Директор С. Григорян

1000 700

21 OCT 1962

36593-62

1934

ГОС. К.-И. МУЗЕИ
С. С. Р. Армении

Выставка
ЭТЮДОВ
Е. М.
ТАТЕВОСЯНА

ЭРИВАНЬ
1934

75
12-14

ՀԱԽՅ

ՊԵՏ. ԿՈՒԼՏ. ՊԱՏՄԱԿԱՆ
ԹԱՆԳԱՐԱՆ

ՅԵ. ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆԻ
Ե ՏՅՈՒԴՆԵՐԻ
ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ

ՑԵՆԱԿԱՆ
1934

117 APR 2013

2533

Շապիկ նկարը Յե. Թադևոսյանի
Տիտղոսաբերքերը Վ. Վարդանյանի
Ֆրոնտիսպիս Ի. Շադիմանի Թադևոսյանի
ինքնանկարից

Рисунок на обложке Е. Татевосяна
Титульные листы В. Вартаияна
Фронтиспис И. Шарлеманя с авто-
портрета Е. М. Татевосяна

36593-62

Գեղարվ. յեկ տեխ. խմբ. Վ. Վարդանյան
Սրբազրիչներ՝ Լ. Դ. Դանիելյան, յեկ Վ. Ս. Կամ-
սարական

Художест. и тех. редактор В. А. Вартаиян
корректоры

Л. Д. Даниелян и К. С. Камсаракан.

Միայն այն որից, յերբ իմպրեսսիոնիզմը տպավորու-
թյունները վայրկենականությունը տալու իր ձգտմամբ
նկարչին ողջ դուրս բերեց և նկարը դարձրեց ետյուզ,
վերջինս, վոր մինչ այդ ըմբռնվում էր իրեն յերկրորդական
մի բան, միանգամից բացառիկ նշանակութուն ստացավ,
դառնալով պատկերացման միակ յեղանակը:

Բայց, յեթե ետյուզի և ետյուզականության այդ դե-
րեշխող դերքը իմպրեսսիոնիստները նկարչության մեջ չէր
կարող յերկարատե լինել և հենց նրանց ժամանակակից Սե-
ղանը վերականգնում է նկարի և ետյուզի միջի ջնջված
սահմանը, իսկ հետագա ժամանակներում—այսպես Կոչ-
ված՝ «ձախ» արվեստի վորոչ նկարչական ուղղությունների
մեջ ետյուզային դործերն արդեն բոլորովին դուրս են
գցվում, վորովհետեւ արատարկա արվեստում այդ վերջինը
բնավ տեղ չունի: Այնուամենայնիվ այնտեղ, ուր արվեստը
իւր կապը չի խզում կյանքից, ուր նա յենում է յերևութ-
ները ու բնության ունալ պատկերացումից, այնտեղ ետյու-
զային դործերը դեղարվեստական գործունեության անհրա-
ժեշտ նախադրյալներն են հանդիսանում, անկախ այն բա-
նից՝ վերջիններս ինքնանպատակ գործերի նշանակութուն
ունեն, թե նրանք զիտվում են վորպես միջոցներ ուրիշ
լինդիրներ իրադործելու համար:

VII

Առաջին տեսակի մոտեցումը խմայրեստիոնիստներինն է՝
Յերեբորդը՝ առաջնակարգ նշանակութիւնն է ստանում այժմ՝
մեզ մոտ, վորովհետեւ Խորհրդային Միութեան նկարիչները
առաջ դրված հերթական խնդիրը՝ մեր հերոսական իրական-
ութիւնը պատկերացնել ունակութեամբ պատկերներով և
անկարիքի յետադարձել առանց ետյուզների դիմելու:

Վերջապէս այդ խնդրում կարելի չէ ունենալ և մի այս-
պիսի մոտեցում, յերբ յերկու մամենտներն էլ պահպանվում
են: Ահա հենց այս վերջին կատեղորիային են պատկանում
Յեղիշէ Թադևոսյանի ետյուզային դործերը: Այդ կրկնակի
նշանակութեան մէջն է Թադևոսյանի ետյուզների այն ցու-
ցահանդիսի հիմնական իմաստը, վորը կազմակերպում է
Հայաստանի Պետ. Կուլտուր-պատմական Թանգարանի Գե-
ղարվեստական բաժինը, վորովհետեւ վերջինս մի կողմից
բազմակիսին հարուստ նյութեր և տալիս նկարչի բազմակող-
մանի ստեղծագործութիւնն ըմբռնելու համար, մյուս կող-
մից՝ առաջին անգամ և միանգամայն սպառիչ կերպով հան-
դես և բերում Թադևոսյանին իրեն պէկրածի վարպետ:

Պեկրածիստ—Թադևոսյանը մինչև այժմ հայտնի չի
յեղել: վորովհետեւ այն ետյուզները, վորոնք նկարչի հիմ-
նական դործերն են կազմում պէկրածի բնագոյտում և հա-
մարձա նրա հիմնամյա դործունեութեան էլ արդիւնքը
յերբեք ցուցադրված չեն յեղել:

Անհնարին և այս համառոտ առաջադրանքի սահմանափա-
շըջանակում տալ այդ դործերի պատշաճ և բազմակողման
դիտահասութիւնը, այնուամենայնիվ անհրաժեշտ ենք հա-
մարում Թադևոսյանի արվեստի, և մասնավորապէս նր-

ետյուզային դործերի, բնույթը պարզարանող մի քանի հիմ-
նական մոմենտներն հիշատակել այստեղ:

Յեղիշէ Թադևոսյանի նկարչական դործունեութեանը
սկիզբն է անցյալ դարի 80-ական թվականների վերջերից
Մոսկվայում, ուր նա ուսանում էր նկարչական դպրոցում
և վորն ավարտեց 1895 թ.: Դպրոցի պրոֆեսորներից ամե-
նից ավելի ազդեցութիւն և թողել Թադևոսյանի վրա իր
մտերմական վերաբերմունքով Վ. Պոլենովը, վորի հետ
նկարիչը հետագայում կապված է յեղել իր ամբողջ կյան-
քում և վորի խորհուրդները, իր նկարչական դործունեյու-
թեան ընթացքում, նա շարունակ վայելում էր:

Պոլենովն էլ իր հերթին Զիստյակովի աշակերտն էր. մի
ամբողջ շարք աշակաւոր ուսն նկարիչների այդ յերեւելի
ուսուցչի, վորի մանկավարժական շնորքը վոչ միայն դա-
տաւանդման մեթոդի մեջն էր, այլև անձնական չմամբ,
առանձին սուր դիտողութիւնների միջոցով նկարչական ար-
վեստի յեղանակներն ու ձևերը պարզարանելու կարողու-
թեան մեջ: Զիստյակովյան այդ մեթոդը, վոր Թադևոսյա-
նը յուրացրել էր Պոլենովի միջոցով, մի կողմից հանդիսա-
ցավ այն ամուր հիմքը, վորի վրա դարգացավ նրա ճիւղը,
մյուս կողմից՝ հնարավորութիւն տվեց վերջինիս հետագա-
յում կիրառել այն իր մանկավարժական դործունեութեան
մեջ:

Այն տարիները, յերբ սկսեց Թադևոսյանի նկարչական
դործունեութեանը, համարյա յերկու տասնամյակ ուշացու-
մով, ուստական արվեստի մեջ սկսում է մուտք դործել
Ճրպանիայից իմպրեսիոնիզմի ազդեցութիւնը: Լեպիտան,

Մուսատով, Կ. Կորովին, Սերով, Գորովին, Յե. Պուլենտյա, Յակունչիկովա—ահա այն ժամանակվա առաջավոր նկարիչների անունները, վորոնք այս կամ այն չափով յուրացրել են այդ աղբյուրները։ Նկարիչներն այդ շրջանին և հարում հետադայում Յե. Թադեւոսյանը։ Յերեուցիների նկարչական ըմբռնման խնդրում իմպրեսսիոնիզմը նոր թարմություն մտցրեց ուսանական արվեստի մեջ ու շատ բան ուարդեց, սակայն նա, ինչպես Թադեւոսյանի, այնպես էլ վերահիշյալ նկարիչներն կողմից ընդունելություն դտաով վորոշ սահմանափակ շրջանակներում միայն, և Թադեւոսյանը յերբեք դտարյուն իմպրեսսիոնիստ չի յեղել։ Իմպրեսսիոնիզմի արտաքին ներդրություններն այնչափ մեկն հանդիսացաւ հետաքրքրությունը դեպի պեյզաժը, ընդ վորում վերջինս դրլխաւորապես ետդողային բնութք և ստանում։ Թադեւոսյանի նկարչական դործունեյությունը, վոր այնպես հաջող սկսվել էր Մոսկվայում և ընդունելություն դտաով նրա առաջին խալլուրջ յելուցիներնր՝ 1898 թ. պարդեատրելով նկարչին միաժամանակ յերկու պրեմիայով—«Կետրվա ճաչը» և «Բարող ուղղափառներին» նկարներն համար, ընդհատվեց 1901 թ. անձնական հանդամանքներով Թիֆլիս տեղափոխվելու պատճառով, ուր մինչև որս էլ աղբում և Թադեւոսյանը։

Նյութական պայմաններնր դրդված, ստիպված լինելով նկարչության ուսուցչի պարտականություններ ստանձնել Թիֆլիսի դպրոցներում, իր ստեղծագործական ութերի առմենավառ շրջանում դտնվող նկարչին վիճակված էր իր բոլոր ժամանակը նվիրել դասերին և միայն ժամանակ առ ժա-

մանակ, ամարային արձակուրդներն ամիսներին նվիրել իրեն իր անմիջական արվեստին։ Թե հետաքրքրությունը արվեստով և նրա ըմբռնումը վոր աստիճանի բացակայում էր հայկական բարձուպիայի շրջանում, վորն այդ ժամանակներում կարող էր արվեստի միակ սղաուղը լինել, վկայում է այն վաստը, վոր Թադեւոսյանի Թիֆլիսում բնակվելու առաջին 16 տարվա ընթացքում, այսինքն՝ համարյա ընդհուղ մինչև հեղափոխությունը, նկարչից չէին դնել վոչ մի նկար, յեթե չհաչվենք Եջմեաձնի կողմից տրված մի քանի պատվերները։

Գործերի շատությունը (450) հնարավորություն չի տալիս կանդ առնելու թեկուղ նրանցից յուրաքանչյուրի վրա առանձին, այնուամենայնիվ չի կարելի այդ ընդհանուր թվից չլատել՝ ընդհանուր առմամբ շատ բարձր մակարդակի վրա կանդնած՝ մի քանի նկարչական շեղյովրներ։ Դրանք հետեյալներն են. Վենետիկյան ջրանցքները (189—190), Սան Ջորջիո Մաջորեն (ՆՁ 191), վորտեղ այնքան դաժանալի կերպով պատկերացված է շենքերի անդրադարձման եֆեկտը ջրում, կամ Ջարդինո Բորովին (ՆՁ 195), կամ Բելուվոյե կոյուղները, վորտեղ մոտիվներնր մի քանիսը հիւնցնում են Լեվիտանին, բայց ուրիշ մեկնարանությամբ։

Յեթե աչակերտական ժամանակաշրջանին և դպրոցի աւլարտման առաջին տարիներին վերաբերող նախնական եւտյուղներում (Ղրեմ, Սեւան, Եջմեաձն) ալելի յե աչքի պաբնում մանրամասնություններն խնամքով արտանկարումը և շոուղերովկան, ու վորոշ չափով նույնիսկ չորություն, վոր յերիտասարդ նկարչի դործերում միանդամայն հասկա-

նալի յեն, իննհարյուրական թվականներէ ետյուղներէց սկսած արդեն յերևան են դալիս նկարչի հարուստ կողորստութեան տվյալները: Իմպրեսսիոնիզմի ազդեցութիւնը վերջապէս կերպով արտահայտուած է այդ դործերում: Նկարչը յուրացնում է նկարչական հնարավորութիւնների այն բոլոր հարստութիւնը, վորն իմպրեսսիոնիզմի արժանիքն է կաղմում: Բայց կա մի ելական դիժ, վորը նպաստավոր կերպով տարբերում է Թադեվոսյանի դործերի մեծազույն մասը զուտ իմպրեսսիոնիստական դործերից և վորը նրանում է կայանում, վոր նկարիչը բնութայն պատկերացումը տալիս է իր կոնկրետ ելութեամբ, այլ վոչ թէ տպավորութեան վայրկենականութեամբ, ինչպես այդ տեսնում ենք իմպրեսսիոնիստների մոտ: Իմպրեսսիոնիզմը սուբալով իրերի և յերևույթների վրայով, չի աշխատում խորանալ: Վոչ թէ յեթերային ծիանքներում տարրալուծված, այլ բազմադիմի ու ռեալիստորեն շոշափելի բնութիւնն է պատկերանում: մեզ Թադեվոսյանի բազմաթիւ ու բազմադան ետյուղներում: Առանց արձանադրելու և ընդհանրացնելու բնութիւնից ստացած իր տպավորութիւնները, այլ մեկնելով անմիջականապես ռեալիտեն նրա ըմբռնումից: Այդպես է Թադեվոսյանի մոտեցումը դեպի պեյզաժը: Դժվար է վորոշել նկարչի համակրութիւնը, թէ ինչպես է նա սիրում, վորն է նրան ավելի մոտ: Պաղեստինի և Միջագետքի արևախառն դաշտերն արդոք, Ռուսաստանի կենտրոնական շրջանի հով ծառուանքի, ծովեզրայ խոնավ ամիերը, Իտալիայի և Զփիցերիայի գեղազվարճ բնութիւնը, թէ՛ Հայաստանի պեսպես պեյզաժները, վորտեղ համարյա անկյուն չի մնացել, վոր

նկարչին սպտագործած չլինի: Ընդդրկման այդ լայն ծավալականութիւնը նույնպես Թադեվոսյանի համար բնորոշ և ուշադրով հատկութիւններից մեկն է իբրև պեյզաժի նկարչի:

Թադեվոսյանը պատկանում է մեր հնագույն նկարիչների թվին. նա անցել է յերկար ուղի, վորի խոշորագույն մասը վերաբերում է մինչհեղափոխական շրջանին: Նրա մեծ և բազմակողմանի արվեստը ներկայումս, իհարկէ, չի կարող ընդունելի լինել ամբողջովին: Թադեվոսյանի ետյուղների ցուցահանդեսը, սահմանափակված լինելով միայն պեյզաժի թեմայով, հնարավորութիւն չի տալիս ծավալուն զննատեսական տարու նրա ամբողջ արվեստին: Կարելի չէ նրան վերցնել վորոշ քննադատական յուրացմամբ, մանավանդ իր իդեոլոգիական դիրքավորումների նկատմամբ, բայց նրա արվեստի ռեալիստական հիմունքները, նրա զուտ նկարչական հատկութիւնները իբրև կոլորիստի, իբրև խոշոր վարպետի, չի կարելի կասկածի յենթադրել, և մեր նոր կերպով արվեստը չի կարող Թադեվոսյանի դործերի մոտովն անցնել, առանց վորեւէ բան վերցնելու ու սովորելու նրանից:

Թադեվոսյանի հսկայական արժանիքն այն է, վոր ապրելով հայկական միջավայրում, հայ նկարչի համար այնքան աննպաստ ժամանակաշրջանում, նա միակն էր, վոր առանց խոտորելու և կոմպրոմիսներ անելու, կարողացավ պահպանել ու զարգացնել իր ձիրքը, և հասցնել իր մեծ արվեստը մեր ներկա օրերին, յերբ վերջինս դառնում է վոչ թէ մի խումբ մարդկանց պահանջ, այլ աշխատավորական լայն խավերի սեփականութիւնը:

Ռ. ԴՐԱՄԲԵԱՆ

С тех пор, как импрессионизм в своем стремлении передать мгновенность впечатлений, вывел художника на воздух и превратил картину в этюд, последний, до того воспринимаемый как что-то второстепенное, был возведен сразу до исключительного значения, став единственным способом изображения. Но если, такое господствующее положение этюда и этюдности в живописи импрессионистов не могло сохраниться на долго и уже современник их Сезанн возстановил стертую между картиной и этюдом грань, а в последующее время в некоторых живописных направлениях т. н. „левого“ искусства, этюдные работы и вовсе исключаются, т. к. в абстрактно рассудочном искусстве этом последнему нет вовсе места, то все же там, где искусство не порывает с жизнью, где оно идет от реального изображения явлений и природы, там этюдные работы являются необходимой предпосылкой художественной деятельности, независимо от того имеют ли последние значение самоцельных работ или же они рассматриваются как средство для выполнения других задач. Первый подход был у импрессионистов, второй приобретает первенствующее значение сейчас у нас, т. к. стоящая перед художниками Советского Союза задача по отображению в реалистических образах нашей героической действительности, немыслима без обращения к

этюдам. Наконец, возможен и такой подход к этим работам, в котором эти оба момента сосуществуют. Этюдные работы Е. Татевосяна как раз принадлежат к этой последней категории.

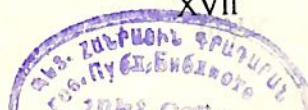
В этом двойном значении, которое имеют последние и заключается основной смысл устроенной Художественным Отделом Государственного Культурно-Исторического Музея Армении выставки этюдов Татевосяна. Последняя дает с одной стороны богатейший материал к пониманию всего многогранного творчества художника, а с другой стороны впервые и с совершенно исчерпывающей полнотой выявляет Татевосяна как мастера пейзажа. Татевосян-пейзажист до сих пор по существу не был известен, т. к. этюды эти, являющиеся основными работниками художника в области пейзажа и представляющие итог почти полувековой деятельности, никогда до сих пор не выставлялись. Надлежащая, всесторонняя оценка этих работ, ограниченная рамками краткого предисловия, не представляется возможной, но некоторые основные моменты к пояснению характера искусства Татевосяна и в частности этюдных работ, все же необходима.

Художественная деятельность Е. Татевосяна началась в Москве в конце 80 годов прошлого века, где в Училище Живописи последний обучался и которую окончил в 1895 г. Среди профессоров училища наибольшее

влияние имел на Татевосяна В. Поленов, интимной дружбой с которым художник был связан в дальнейшем на всю жизнь и советами которого в своей художественной деятельности он постоянно пользовался. Поленов в свою очередь был учеником Чистякова, этого замечательного учителя целой плеяды выдающихся русских художников, педагогический дар которого заключался не только в самом методе преподавания, но и в умении в личном общении, путем отдельных метких замечаний вскрывать способы и приемы живописного искусства. Этот Чистяковский метод преподавания, усвоенный через Поленова Татевосяном, явился с одной стороны тем крепким фундаментом, на котором получило развитие его дарование, а с другой стороны позволило последнему, впоследствии применить его в своей педагогической деятельности.

Как раз в те годы, с которых началась художественная деятельность Татевосяна с запозданием почти на два десятилетия, начинает просачиваться на русскую почву из Франции влияние импрессионизма. Левитан, Борисов-Мусатов, К. Коровин, Серов, Головин, Е. Поленов, Якунчикова-вот имена передовых художников того времени, в той или иной мере воспринявших это влияние. К этому кругу художников впоследствии примыкает и Е. Татевосян.

Импрессионизм раскрыл многое в живописном восприятии явлений, внес новую свежую струю в русское искус-

ство, но он был воспринят, как Татевосяном так и перечисленными выше художниками лишь в известных ограниченных рамках и чистокровным импрессионистом Татевосян никогда не был. Одним из внешних воздействий импрессионизма явился интерес к пейзажу, причем последний приобретает по преимуществу этюдный характер.

Успешно начавшаяся в Москве художественная деятельность Татевосяна, получившая признание с первых же его серьезных выступлений, присуждением в 1898 г. художнику одновременно двух премий за картины „Полуденный обед“ и „Проповедь правоверным“, была прервана в 1901 г. переездом в силу личных обостроительств на постоянное жительство в Тифлис, где Татевосян с этого времени и до настоящего момента проживает. Вынужденный в силу материальных обстоятельств, взять на себя обязанности преподавателя рисования в учебных заведениях Тифлиса, художнику, находившемуся в расцвете творческих сил, пришлось отдавать все свое время урокам и лишь только урывками, в летние каникулярные месяцы, посвящать себя своей непосредственной работе. До какой степени отсутствовал интерес и понимание искусства в среде армянской буржуазии, которая в те времена одна могла быть потребителем искусства, говорит тот факт, что за первые 16 лет пребывания Татевосяна в Тифлисе, т. е. почти вплоть до Революции

у художника не было приобретено ни одной картины, если не считать нескольких заказов со стороны Эчмиадзина.

Большое количество работ (450 этюдов) лишают возможности останавливаться на отдельных из них, но все же трудно удержаться, чтобы не выделить из общего числа их, очень высокого и ровного в общем уровня, несколько живописных шедевров. Таковыми являются: Венецианские каналы (№ 189—190), Сан-Джорджо Маджоре (№ 191), где так изумительно передан эффект отражения в воде зданий, Джардино Боболи (№ 195) или этюды в Бехово, где некоторые мотивы напоминают Левитана, но с иной, более живописной трактовкой. Если в ранних этюдах, относящихся еще ко времени ученичества и к первым годам окончания Училища (Крым, Севан, Эчмиадзин), заметна более тщательная выписанность и штудировка деталей, некоторая еще жесткость в колорите, вполне понятные в работах молодого художника, то уже начиная с этюдов девятисотых годов, раскрываются богатые колористические данные художника. Воздействие импрессионизма определенно сказывается с этих работ. Художник воспринял все то богатство живописных возможностей, которое составляет заслугу импрессионизма. Но есть одна существенная черта, которая выгодно отличает большинство работ Татевосяна от чисто импрессионистических работ и которая заключает-

ся в том, что изображение природы дается художником в ее конкретной данности, а не в мгновенности впечатления, как это имеется у импрессионистов. Импрессионизм скользил лишь по поверхности вещей и явлений, не пытаясь проникнуть вглубь. Природа многолика, реально осязаемая, а не растворенная в вибрациях эфира, предстает нам в многочисленных и разнообразных этюдах Татевосяна. Не протоколируя и не обобщая своих впечатлений от природы, а идя от непосредственного реального восприятия ее, таков подход Татевосяна к пейзажу.

Трудно установить симпатии художника, что любит он, что ближе ему: знойные ли выжженные солнцем поля Палестины и Сирии, прохладные рощи Центральной полосы России, влажные приморские берега, ласковая природа Италии и Швейцарии или разнообразные пейзажи Армении, где почти не осталось района, который не был бы использован художником. Эта широта охвата, всеобъемлимость, так же одна из любопытных черт, характерных для Татевосяна как художника пейзажа.

Татевосян принадлежит к числу старейших художников наших, он прошел долгий путь, значительная часть которого относится к дореволюционному времени. Его большое и разностороннее искусство, конечно не может быть принято в настоящее время целиком.

Выставка этюдов Татевосяна, ограниченная лишь одной темой пейзажа, не дает возможности дать развер-

нутую оценку всего его искусства в целом, оно может быть взято лишь с известным критическим усвоением, в особенности в отношении своих идеологических установок. Но реалистические основы его искусства, чисто живописные качества его как колориста, огромное мастерство, не могут быть взяты под сомнение и вновь складывающееся искусство наше не должно пройти мимо работ Татевосяна, не участь и не беря у него.

Огромной заслугой Татевосяна является то, что живя в армянской среде, в эпоху столь неблагоприятную для армянского художника, он оказался единственным, кто сохранил и развил свое дарование, не размениваясь и не идя ни на какие компромиссы, он сумел донести свое большое искусство до наших дней, когда последнее становится потребностью не кучки людей, а достоянием всех широких масс трудящихся.

Р. Г. Дрампян

1887—1934

Կ Ա Տ Ա Ն Ո Վ

КАТАЛОГ

1887—1894

1. Յեզը (կալուս) : Бык (на гумне).
2. Սարերը Եջմիածնից : Вид из Эчмиадзина.
3. Կողբի սարերը : Кульпские горы.
4. Բողորոզակի անտառը : Лес в Богородске.
5. Սևանը Յամաքարերից : Вид на Севан из Цамакберта.
- 6—23. Ղրիմի Լայուզներ : Крымские этюды.
24. Սև Ծովի Արևելյան ափերը նավի վրայից : Восточные берега Черного моря с парохода.
25. Սև Ծովի Արևելյան ափերը : Восточные берега Черного моря.
26. Կակտուս : Кактус.
27. Գոմեշի ձառ : Буйволенок.
28. Բանիոր : Рабский.
29. Արաղածը Բյուրահանից : Вид на Арагац из Бюракана.
30. Բյուրահան : Селение Бюракан.
31. Սողոմոն սարկավազը (յերաժշտադեան Կոմիտաս) Եջմիածնի լճի ափին : Диакон Согомон (композитор Комитас) у Эчмиадзинского пруда.
32. Ծերունի : Старик.

1895 — 1897

33. Արագածը Վաղարշապատից: Вид на Арагац из Вагаршапата.
- 34—38. Իստի-Սու (Դարալագյազ): Исти - Су (Даралагяз).
- 39—41. Ետյուդներ «Կեստրյա ճաշ» նկարի համար: Этюды к картине «Полуденный обед».
- 42—58. Եջմիածնի շրջակայքում: Окрестности Эчмиадзина.
- 59—60. Վանականների դիմանկարները: Портреты монахов.
61. Խնձորենի: Яблоня.
62. Դդուխ: Тыква.
63. Ոկա դետի վրա: На реке Оке.
64. Սիրամարգեր: Павлины.
65. Մոսկվայի կենդանաբանական պարտիկում: В Зоологическом саду (Москва).

1899

ՅԵԳԻՊՏՈՍ ՅԵՎ ՊԱՂԵՍՏԻՆ ԿԱՏԱՐԱԾ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒ-
ԹՅՈՒՆՆԵՐ

ИЗ ПУТЕШЕСТВИЯ В ЕГИПЕТ И ПАЛЕСТИНУ

66. Սև Ծովը: Черное Море.
67. Կ. Պոլիս: Константинополь.
- 68—69. Մարմարյա ծովը: Мраморное море.
70. Կղզի Մարմարյա ծովում: Остров на Мраморном море.

71. Զիստան: Чистан.
72. Տրոլա: Троя.
- 73—74. Կրետե: О. Крит.
- 75—76. Սամոս: О. Самос.
77. Արար: Араб.
78. Ղրթինների Թաղը: Коптский квартал.
79. Հայոց տաճար (Յերուսաղեմ): Армянский собор в Иерусалиме.
80. Մարասրա: Марасаба.
81. Զենինի դաշտը (Պաղեստին): Дженнинские поля (Палестина).
82. Աղբյուրը (Պաղեստին): Родник (Палестина).
83. Սամարիայի սարերը: Самарийские горы.
84. Կակտոս: Кактус.
85. Արմավենիներ և նռնենիներ (Հայֆա): Пальмы и гранаты (Хайфа).
86. Գերմանացոց դաշտը. (Հայֆա): Германское поле (Хайфа).
87. Հայֆա: Хайфа.
88. Գերմանական դաշութ: Германская колония.
89. Ժայռոտ ափերը. (Բեյրութ): Скалистые берега (Бейрут).
90. Նավահանգստի ալեբախները: Развалины гавани.
91. Լեվանտյան ափեր: Левантийские берега.
92. Ափերը (Բեյրութ): Берега (Бейрут).
93. Նավահանգստի պահեստները (Բեյրութ): Портовые склады (Бейрут).

94. Ծովը (Հայֆա) : Море (Хайфа).
 95. Մարի (Սիրիացի) : Мары (Сирийка).
 96—97. Սալլինի (Բեյրութ) : Кипарисы (Бейрут).
 98. Մխտոններն և ուսման արհեստը (Բեյրութ) : Сад миссионерской школы (Бейрут).
 99. Ծովը խաղաղ (Բեյրութ) : Спокойное море (Бейрут).
 100. Ծովը (Բեյրութ) : Море (Бейрут).
 101. Նեգր հայրը : Негр - отец.
 102. Նեգր վարդին : Негр - сын.

103. Բուլղարիա : Болгария.
 104. Լեհաստան : В Польше.
 105. Ռուսաստան : В России.
 106. Սև Ծովի արևելյան ափերը : Восточные берега Черного моря.
 107. Մասիսը Բյուրականից : Арарат из Бюракана.

ՏԵՄԱՐԱՆՆԵՐ ՍԵՎԱՆԱ ԿԼՁՈՒՑ : СЕВАН

108. Զրի տակի քարերը : Подводные камни.
 109. Սևանա կղզուց : Вид с Севанского острова.
 110. Ցամաքաբերդ : Цамакаберт.
 111. Սևանա կղզու նավահանգիստը : Пристань на острове Севан.
 112. Հյուսիս-արևմտյան ափերը կղզուց : Вид с острова на Северо-восточные берега.

113. Ծովը արեկոծ : Озеро в бурный день.
 114. Ծովը կղզուց : Вид на озеро с острова.
 115. Անադառական : Пустынник.
 116. Ծովը յերեկոյան : Озеро вечером.
 117. Զիթահանքի քարը : Камень от маслобойки.
 118. Մենաստանի մի շէնք : Одна из монастырских построек.
 119. Ծովը հյուսիս-արևելյան ուղղությամբ : Вид на озеро в северо-восточном направлении.
 120. Ծովը արևելյան ուղղությամբ : Вид на озеро в восточном направлении.
 121. Մարերը «Մաշտոցներ» : Горы «Маштоцы».
 122. Մարերը հյուսիսային ուղղությամբ : Вид на горы в северном направлении.
 123. Նավահանգիստ : Пристань.
 124. Կղզու մի վանք : Одна из церквей на острове.
 125. Ծովը (մույլ որը) : Озеро в сумрачный день.
 126. Նավահանգիստ : Пристань.
 127. Կղզին Ցամաքաբերդից : Остров с Цамакаберта.
 128. Կղզին արևմուտքից : Остров с запада.
 129. Պարզ յեղանակ. (Զիբուխու) : Ясная погода (Чибухлу).
 130. Մասիսը Յերեանից : Арарат из Эривани.

1900—1902

131. Մյունխեն : Мюнхен.
 132. Նավակ. Բրետան : Лодка. Бретань.

133. Պուլդյու (Բրետան) : Пульдю (Бретань).
 134. Նավակներ. Պուլդյու : Лодки. Пульдю.
 135. Ձմեռը. Լենինականում : Г. Ленинанкан зимою.

ԹԻՖԼԻՍ: ТИФЛИС

136. Թիֆլիսը դարնանը : Тифлис весною.
 137. Գարուն : Весна.
 138. Մի ծաղկած ծառ : Цветущее дерево.
 139. Թիֆլիս դարնանը : Тифлис весной.
 140. Ծաղկած սալորենի : Цветущая слива.
 141. Մագնոլի : Магнолии.

1903

ՀԱՅԱՍՏԱՆ. ԲՈՒՐԱԿԱՆ, ԵՋՄԻԱԾԻՆ : БЮРАКАН ԵՇՄԻԱԶՅԻՆ (ԱՐՄԵՆԻԱ)

142. Համբերդ : Амберт.
 143. Համբերդի հին ամրոցի պատուհանից : Вид с ок-
 на развалин замка (Амберт).
 144. Համբերդի ձորը : Амбертское ущелье.
 145. Փողոց Բյուրականում : Улица в Бюракане.
 146—147. Մասիսը Բյուրականից : Арарат из Бюракана.
 148. Ծառատան Բյուրականում : Роща в Бюракане.
 149. Անձրեից հետո : После дождя.
 150. Մասիսը Բյուրականից : Арарат из Бюракана.
 151. Մի փողոց Բյուրականում : Улица в Бюракане.
 152. Աղբյուր (Բյուրականում) : Родник в Бюракане.

153. Պարտեզ (Բյուրականում) : Сад в Бюракане.
 154. Ջրվեժ : Водопад.
 155. Ձորի տեսարան : Вид ущелья.
 156—157. Համբերդի ձորը Բյուրականից : Амбертское
 ущелье из Бюракана.
 158. Մի պարտեզ Բյուրականում : Сад в Бюракане.
 159. Արաղածի ձյունները : Снега Арагаца.
 160. Արայի սարը Բյուրականից : Гора Ара из Бюра-
 кана.
 161. Բյուրականը յերեկոյան : Бюракан вечером.
 162. Սանդուղքներ Բյուրականում : Лестница в Бюра-
 кане.
 163. Տնակներ Բյուրականում : Дома в Бюракане.
 164. Հին դերեղմանոցի բարդիները : Тополя на ста-
 ром кладбище.
 165. Ժայռեր աղբյուրի մոտ : Скалы у родника.
 166. Ջրաղաց Բյուրականում : Мельница в Бюракане.
 167. Ինաքլու գյուղի ճանապարհը : Дорога в селение
 Инаклу.
 168. Դիմանկար : Портрет.
 169. Մասիսը Բյուրականից : Арарат из Бюракана.
 170. Հին անտառի ճանապարհը. (Եջմիածին) : Дорога
 в старом лесу (Եշմիազին).
 171. Մասիսը Վաղարշապատից : Арарат из Вагарша-
 пата.
 172. Եջմիածնի լիճը : Եշմիազинский пруд.
 173. Մասիսը Եջմիածնից : Арарат из Եշմիազина.

1904

174. Գարուն (Թիֆլիս) : Весна (Тифлис).

ՅԵՎՐՈՊԱՅԻ ՃԱՆԱՊԱՐԶՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ИЗ ПУТЕШЕСТВИЯ В ЕВРОПУ

175. Բիլլե : Риза.

176. Վենետիկ : Венеция.

177. Ֆլորենցիա : Флоренция.

178—179. Հռոմ : Рим.

180. Պոմպեյա և Վեզուվ : Помпея и Везувий.

181. Կատանիա (Սիցիլիա) : Катания (Сицилия).

182. Մեսինա : Мессина.

183. Լիդո (Վենետիկ) : Остров Лидо (Венеция)."

184. Փողոց Վենետիկում : Улица в Венеции.

185. Ֆլորենցիա : Флоренция.

186. Կենսինգտոն (Լոնդոն) : Кенсингтон (Лондон).

1905

187. Լիխտենշտեյնի պարտեզը (Վիեննա) : Лихтенштейновский парк (Вена).

188. Մյունխեն : Мюнхен.

189. Զրանցք Վենետիկում : Канал в Венеции.

190. Զրանցք և գոնդոլ : Канал и гондола.

191. Սան Զորջի Մարջիորե : Сан - Джорджио - Малджиоре.

192—193. Զրանցք (Վենետիկ) : Канал (Венеция).

194. Սև գոնդոլներ : Черные гондолы.

195. Զարդինո Բորոլի : Джардино Боболи.

196. Սևաստոպոլ : Севастополь.

197. Կապուլյա ջրեր (Սև Ծովում) : Синие воды (Черное море).

198. Պոլենովի արհեստանոցը պարտեզից : Мастерская Поленова со стороны сада.

199. Խնձորներ ծառի վրա : Яблоки на дереве.

1906

ՅԵՎՐՈՊԱՅԻ ՃԱՆԱՊԱՐԶՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ИЗ ПУТЕШЕСТВИЯ В ЕВРОПУ

200. Նավակներ. (Տրապիզոն) : Лодки (Трапезунд).

201. Նավահանգիստ (Տրապիզոն) : Порт (Трапезунд).

202. Ժայռերը նավահանգստի (Տրապիզոն) : Скалы у гавани (Трапезунд).

203. Հովիվը տախտակամածի վրա (Սամսոն) : Пастух на палубе (Самсун).

204. Սև Ծովի 3-րդ. կարգի ճանապարհորդներ : Пассажиры 3-его класса.

205. Կայուկչիկ (ժկուկավար) : (Կ. Պոլիս) : Лодочник (Константинополь).

206. Բարաիլը (Կ. Պոլիս) : Набережная (Константинополь).

207. Բարաիլը (Ղալաթի) : Набережная (Галата).

208. Մառախուղ (Կ. Պոլիս) : Туман (Константинополь).

209. *Լուսնի արտացոլումը (Միջերկրական ծով) :* Отражение луны (Средиземное море).
210. *Ճայրերը Սարգենիայի ափերի մոտ :* Чайки у берегов Сардинии.
211. *Կապույտ գլուխ ծով (Միջերկրականում) :* Синее море (Средиземное море).
212. *Կառույն ձուռերով տախտակամածի վրա :* Кошка с котятми на полубе.
213. *Մադրիդ :* Мадрид.
- 214—215. *Եգլ (Զվեյցարիա) :* Эгль (Швейцария).
216. *Եգլի ամրոցը :* Замок в Эгле.
217. *Լեմանի լիճը և Շիլլոնի ամրոցը :* Шильонский замок и озеро.
218. *Վիլնյովի նավահանգիստը :* Вильневская пристань.
219. *Վիլար (Զվեյցարիա) :* Вилар (Швейцария).
220. *Լուսնյակ գիշեր (Սև ծով) :* Лунная ночь (Черное море).
221. *Ամպերը :* Облака.
222. *Սկնիժկա (լճակ Բարոկում) :* Пруд Скнижка (Барок).
223. *Տերասա (Բարոկում) :* Терасса (Барок).

1907

224. *Բուրի վրա (Թիֆլիս) :* На Куре (Тифлис).
225. *Ծաղկանոց (Թիֆլիս) :* Цветник (Тифлис).
226. *Բաթում :* Батум.

ՅԵՎՐՈՊԱՅԻ ՀԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ ИЗ ПУТЕШЕСТВИЯ В ЕВРОПУ

227. *Վաստիկանական նավակ (Տրապեզունդ) :* Полицейская лодка (Трапезунд).
- 228—229. *Սամսոնի ափերը :* Берега Самсуна.
230. *Կ. Պոլիս :* Константинополь.
231. *Սևազաստանալ (Կ. Պոլիս) :* Парусные лодки (Константинополь).
232. *Կղզիները Բոսֆորից :* Вид на острова с Босфора.
233. *Բոսֆորը յերեկոյան :* Босфор вечером.
234. *Սիցիլիայի ափերը :* Сицилийские берега.
235. *Կորսիկա :* Корсика.
236. *Սարգենիա :* Сардиния.

ԲՐԵՏԱՆ: БРЕТАНЬ

237. *Մառախուղ : Պուլդյու (Բրեան) :* Туман (Пульдю) Бретань.
238. *Ժայռոտ ափեր :* Скалистые берега океана.
239. *Պլյաժ (Պուլդյու) — ծովկրճա ավազներ :* Пляж — (Пульдю).
240. *Պլյաժ — ավազներ :* Пляж — пески.
241. *Փրփրած ալիք (Պուլդյու) :* Пенящаяся волна (Пульдю).
- 242—243. *Ժայռոտ ափը Դեննատանից :* Скалистый берег с монастыря.

244. *Պուլդյու*: Пульдю.
245. *Մակընթացութուն (Պուլդյու)*: Прилив (Пульдю).
246. *Կապույտ ծով և դեղին ավազ*: Синее море и желтый песок.
247. *Գետի բերանը (Պուլդյու)*: Устье реки (Пульдю).
248. *Հողաղաց և հասած ցորեն*: Ветренная мельница и спелая пшеница.
249. *Սուր ժայռեր*: Острые скалы.
250. *Մամուռ ժայռեր*: Мшистые скалы.
251. *Արևի տակ ամին դարնվող ալիքներ*: Бьющиеся о берег волны на солнце.
252. *Սաղաֆի ծով*: Перламутровое море.
253. *Կուտակված ժայռեր*: Нагроможденные скалы.
254. *Մուգ կապույտ ծով և դեղին ծովեզր*: Желтый берег и темносинее море.
255. *Ծովի տեսարան վերեից*: Вид на море сверху.
256. *Հանդիսա ջրեր*: Спокойные воды.
257. *Պուլդյու գյուղ*: Селение Пульдю.
258. *Ջրաղացներ Պոնտ-Ավենում*: Мельницы в Понт-Авене.
259. *Լյուքսեմբուրգի շատրվանի փարիզում*: Люксембургский фонтан в Париже.
260. *Լյուքսեմբուրգի պարտեզ*: Ավադանը Մեդիչի

շատրվանի մոտ: Люксембургский парк. Бассейн у фонтана Медичи.

261. *Ալեկոծված ծով*: Бурное море.

262. *Ծաղկած դեղձենի (Թիֆլիս)*: Цветущие персики (Тифлис).

ԲԵՆՈՎՈ (ՆՎԱՐԻՉ ՊՈԼԵՆՈՎԻ ԿԱՎԱԾՔ): БЕХОВО (Усадба художника Поленова)

263. *Ծաղկանոց*: Цветник.
- 264—265. *Ոկա գետի ամերը*: Берега реки Оки.
266. *Յերեկո*: Вечер.
267. *Պորտրե*: Портрет.

1910

268. *Աղջամուղջին*: Сумерки.
269. *Պուլեռովի տան բակի մուտքը*: Вход во двор дома Поленовых.
270. *Ոկա գետը և Տարուսա քաղաքի տեսարանը*: Вид города Таруссы и река Ока.
271. *Ուռենի*: Ива.
272. *Լճակ*: Пруд.
273. *Գետը Ստրախովո գյուղի մոտ*: Речка у селения Страхово.
274. *Լճակ*: Пруд.
275. *Ծաղկած խնձորենիներ*: Цветущие яблони.

276. Մայրի ծառեր: Сосновые деревья.

277. Բարեխառն օր: Прохладный день.

1911

278—279. Ղարաբաղի կին (Բաթում): Карабахская женщина (Батум).

ՀՈՒՆԱՍՏԱՆ, ՅԵԳԻՊՏՈՍ, ՊԱՂԵՍՏԻՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՅ ՈՅ-ՈՒՏԵՊԵՏՎԻԱ ԵՂԵՍԻՍ, ԵԴԻՍԵՒ
II ПАЛЕСТИНУ

280—281. Վստկեղյուր (Կ. Պոլիս): Золотой Рог (Константинополь).

282. Բոսֆորը յերեկոյան: Босфор вечером.

283. Բեյրութի փարոսը: Маяк в Бейруте.

284. Յերուսաղեմի ընդհանուր տեսարանը: Общий вид Иерусалима.

285. Յերուսաղեմի արտաքին պարիսպը: Наружные стены (Иерусалим).

286. Աբրահամի մահարձանը: Мавзолей Абессаломы.

287. Նիկոսի ջրանցքը: Нильский канал.

288. Արմավենիներ (Կաշիրե): Пальмы (Каир).

289. «Շամսիարա» նավը (Պիրեյա): Яхта «Штандарт» (Пирей).

290. Պիրեյա: Пирей.

291—292. Սալամին կղզու արևերը: Саламинские берега.

293. Սալամին: Саламин.

1912

294. Ունիա (Տաճկաստանի արևերը): Уния (Берега Турции).

295. Կ. Պոլիս: Константинополь.

296. Լուսնյակ գիշեր (Կ. Պոլիս): Лунная ночь (Константинополь).

297. Միջերկրականում: На Средиземном море.

298. Ֆրանսուհի: Французенка.

299. Անգլուհի: Англичанка.

300. Վայրի ծաղիկներ (Կարանտեկ, Բրետան): Полевые цветы (Карантек, Бретань).

301. Վարդեր: Розы.

1913

302. Փողոց Վաղարշապատում: Улица в Вагаршапате.

303. Հռիփսիմեյի վանքը: Собор св. Рипсимии.

304. Մասիսը և վանքը: Арарат и монастырь.

305. Շողակաթի վանքը: Церковь Шогакат.

306. Գայրանեյի վանքը: Церковь Гаянэ.

307. Ոչական գյուղը: Селение Ошакан.

ԱԳՈՒԼԻՍԻ ՃԱՆԱՊԱՐԶՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ ИЗ ПОЕЗДКИ В АКУЛИС

308. Վերին Ագուլիս : Верхний Акулис.
309. Թրքուհները աղբյուրի մոտ : Тюрчанки у Родника.
310. Փողոց : Улица.
311. Հայոց տան ատրիումը : Атриум в армянском доме.
312. Փանյանի տունը : Дом Паньяна.
313. Ագուլիսի սարերը : Акулисские горы.
314. Փողոցը առավոտյան : Улица утром.
315. Գոհովի Մարան : Родник Гохов.
316. Ավետիսյանի տունը : Дом Аветисяна.
317. Հայոց տան ատրիումը : Атриум в армянском доме.
318. Ագուլիսի շրջակայքում : В окрестностях Акулиса.
319. Քամկու սարը : Вид на гору Камку.

1914

ՅԵՎՐՈՊԱՅԻ ՃԱՆԱՊԱՐԶՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ ИЗ ПУТЕШЕСТВИЯ В ЕВРОПУ

320. Զրանցք (Վենետիկ) : Канал в Венеции.
321. Ատլանդյան ովկիանոսի Նորմանդական ափերը : Нормандские берега Атлантического океана.

322. Մենինվալի դաշտերը : Менинвальские поля.
323. Մենինվալի փողոց : Улица в Менинвале.
324. Ժայռեր Մենինվալում : Обрывистые утесы в Менинвале.
325. Ծովային խոտերը (Մենինվալ) : Морские травы (Менинваль).

1915

326. Ագրմիչ (Հին Ղրիմ) : Агрымыш (Крым).
327. Լեռնային տեսարան Սուրբ Խաչ վանքի շրջակայքում : Вид на горы в окрестностях монастыря Святой Крест (Крым).
328. Ծառ Ոկա գետի ափին : Дерево на берегу Оки.
329. Պոլենովի տունը աշնանը (Բեխով) : Поленовский дом осенью (Бехово).

1916

ԲՈՐԺՈՍ : БОРЖОМ

330. Բակուրիանի ձորը : Бакурианское ущелье.
331. Մամոտ ժայռեր : Мшистые скалы.
332. Խճուղի : Шоссе.
333. Քուր գետը : Река Кура.
334. Վորոնցովի տափարակը : Воронцовское плато.
335. Վոչխարներ : Овцы.

336. Սև ջուր գետը: Черная речка.
 337. Մեծ ձորը: Большое ущелье.
 338. Բեմերտոյի պարկը: Ремертовский парк.
 339. Քուս գետը և Կանաչ սարերը: Река Кура и зеленые горы.
 340. Քուս գետի քարերը: Прибрежные камни Куры.
 341. Մամուտ քարերը պարկում: Мшистые камни в парке.
 342. Ընդհանուր տեսարանը սարերից: Общий вид с гор.

343. Ղարաքիլիսայի սարերը: Караглисские горы.
 344. Ղարաքիլիսայի գետը: Караглисская речка.

1917

345. Վարդերը Թիֆլիսի Պալատի պարտիզում: Розариум в Дворцовом саду (Тифлис).
 346—347. Թիֆլիսի Պալատի պարտեզը: Дворцовый сад (Тифлис).
 348. Մասիսը Վաղարշապատից: Арарат из Вагаршапата.
 349. Դաշտեր Վաղարշապատից: Поля из Вагаршапата.
 350. Ղռի ալիքին (Վաղարշապատ): Сад в Кирах (Вагаршапат).

1918

- 351—352. Բորժոմ: Боржом.
 353. Պարկը Բորժոմում: Парк в Боржоме.

1922

ՅԵՐԵՎԱՆ: ԵՐԻՎԱՆ

354. Փողոցը Ջանգլի ափին: Улица над Зангой.
 355. Արարատը Կալաբանի կողմից: Арарат со стороны вокзала.
 356. Հին մզկիթը: Старая мечеть.
 357. Ջանգու գետը: Река Занга.
 358. Մասիսը աշնանը: Арарат осенью.
 359. Պարտեզ: Сад.
 360. Արագածը Յերևանից: Арагац из Еревани.

1923 — 1925

361. Սարեկ: Скворец.
 362. Նռենի (Թիֆլիս): Гранатовое дерево (Тифлис).
 363. Բուսարանական պարտեզը (Թիֆլիս): Ботанический сад (Тифлис).
 364—365. Յեղդի: Иезид.
 366. Ուռենիներ (Բեխովո): Ивы (Бехово).
 367. Անտառը աշնանը: Лес осенью.
 368. Վերջալուսին: Закат.
 369. Կարմրած խնձորները: Красные яблоки.

1926

370. Ասորի: Айсор.
 371. Ոկա գետը: Река Ока.
 372. Պոլենովի տունը: Дом Поленова.

Լ Ո Ւ Ի: Լ Օ Ր Ո

373. Սանահնի նախագավիթը: Усыпальница (Санаин).
 374. Սանահնի նախագավիթի ֆառաղը բակից: Фасад усыпальницы со двора.
 375. Հաղրատի աղբյուրը: Родник в Ахпате.
 376. Հաղրատի վանքը: Ахпатский монастырь.
 377. Մի ժամուկ Հաղրատում: Часовня в Ахпате.
 378. Տեսարան Հաղրատից: Вид с Ахпата.
 379. Սանահնի վանքը բարձունքից: Вид на Санаинский монастырь сверху.
 380. Ուղունլարի Ոձուն վանքը: Монастырь в Узунларе.
 381. Ուղունլարի զանգակատունը: Колокольня в Узунларе.

1927

382. Վաղարշապատի դաշտը ալիներին: Поля со стороны садов (Вагаршапат).
 383. Արագածը մեր այգուց (Վաղարշապատ): Вид из Арагац из нашего сада.

384. Մեր այգում: В нашем саду.
 385. Արարատը վերջալուսին: Арарат при закате.
 386. Արարատը Եջմիածնի լճից: Арарат со стороны Эчмиадзинского пруда.
 387. Լիճը և Եջմիածնի վանքը: Пруд и Эчмиадзинский монастырь.
 388. Արագածը: Арагац.
 389. Սաղախլուի մոտ Խոժոռնի: Хожорны (Возле станции Садахло).
 390. Հին Հայկական բաղնիքիկա (Սաղախլու): Древняя армянская базилика (Садахло).
 391. Հին ամրոցը Խոժոռնում: Старая крепость (Хожорны).
 392. Գեղարդի յեկեղեցու ներքը (Այրի վանք): Внутренность Гегартского монастыря.
 393. Պարիսպի տեսքը ներքի կողմից (Գեղարդ): Монастырская стена с внутренней стороны (Гегарт).
 394. Գեղարդի ընդհանուր տեսարանը: Общий вид Гегартского монастыря.
 395. Հավուց Թառ (Բաշ-Գյաննիի մոտ): «Авуц тар» около Башгяры.

1928

396. Թիֆլիսի բուսաբանական այգի: Ботанический сад (Тифлис).
 397. Աղջկա եայուղ: Этюд девочки.

398. *Կիսլովոդսկ* : Кисловодск.
 399. *Պավլիկոն Կիսլովոդսկում* : Павильон в Кисло-
 водске.
 400. *Կարմիր քարեր* : Красные камни.
 401. *Կիսլովոդսկ* : Кисловодск.
 402. *Կիսլովոդսկի պարկում* : В парке.
 403. *Վտակը Կիսլովոդսկում* : Ручеек в Кисловодске.
 404. *Աղջկա գլուխ* : Голова девушки.
 405. *Դղյակ (Կիսլովոդսկ)* : Дача.
 406. *«Ռեբրովայա» բալկա (Կիսլովոդսկ)* : Ребровая
 балка (Кисловодск).
 407—408. *Պարկ (Կիսլովոդսկ)* : Парк (Кисловодск).

1929

409. *«Բալկա» Թիֆլիս* : Балка (Тифлис).
 410. *Վայրելք դեպի Բուսը* : Спуск к Куре.
 411. *Ոկա գետը Պոլենովկայի մոտ* : Река Ока около
 Поленовки.
 412. *Բեխովո* : Бехово.
 413. *Ստրախովո գյուղը* : Деревня Страхово.
 414. *Կոլյա* : Коля.
 415. *Մի տղա* : Мальчик.
 416. *Պիկետայա սարը* : Гора Пикетная.
 417. *Տեսարան դեպի Սեզլո սարը* : Вид на Седло гору.
 418. *Սեզլո սարի մոտ* : У Седло горы.

419. *Ընդհանուր տեսարան (Կիսլովոդսկ)* : Общий вид
 (Кисловодск).

1930

- 420—421. *Գարուն (Թիֆլիս)* : Весна (Тифлис).
 422. *Ալդետ գետը Մանգլիսում* : Река Алдетка. Манг-
 лис.
 423. *Ուսենի (Մանգլիս)* : Ива (Манглис).
 424. *Արարատը մեր այգուց (Վաղարշապատ)* : Арарат
 из нашего сада (Вагаршапат).
 425. *Հարեանի այգին* : Сад соседа.
 426. *Արարատ* : Арарат.
 427. *Մեր այգում* : В нашем саду.
 428. *Արագած* : Арагац.
 429—430. *Մեր տնակն այգում* : Наш домик в саду.
 431. *Չինարի ծառ* : Чинаровое дерево.
 432. *Արայի սարը* : Гора Ара.
 433. *Մատուռը այգիների մեջ (Վաղարշապատ)* : Ча-
 совня в саду (Вагаршапат).
 434. *Գերմանիկի գլուխը (արևի տակ)* : Голова Гер-
 манника (освещенная солнцем).
 435. *Սպիտակ վարդեր* : Белые розы.
 436. *Թիֆլիսի հայուհի տեղական տարադրվ* : Тифлис-
 ская армянка в местном costume.

1931—1932

437. *Վարդեր*: Алые розы.
 438. *Ծաղկի փունջ*: Букет цветов.
 439. *Դեղին և ալ վարդեր*: Желтые и алые розы.
 440. *Հին Թիֆլիսի մի անկյուն*: Уголок в старом Тиф-
 лисе.
 441. *Բակուս (Թիֆլիս)*: Во дворе (Тифлис).

1933

- 442—443. *Մեր պատշգամբը (Թիֆլիս)*: Наш балкон (Тиф-
 лис).
 444. *Պարտեզի ծառերը մեր պատշգամբից*: Вид на са-
 дик с нашего балкона.
 445. *Ինքնապատկեր*: Автопортрет.
 446. *Մի կնոջ պատկեր*: Женский портрет.

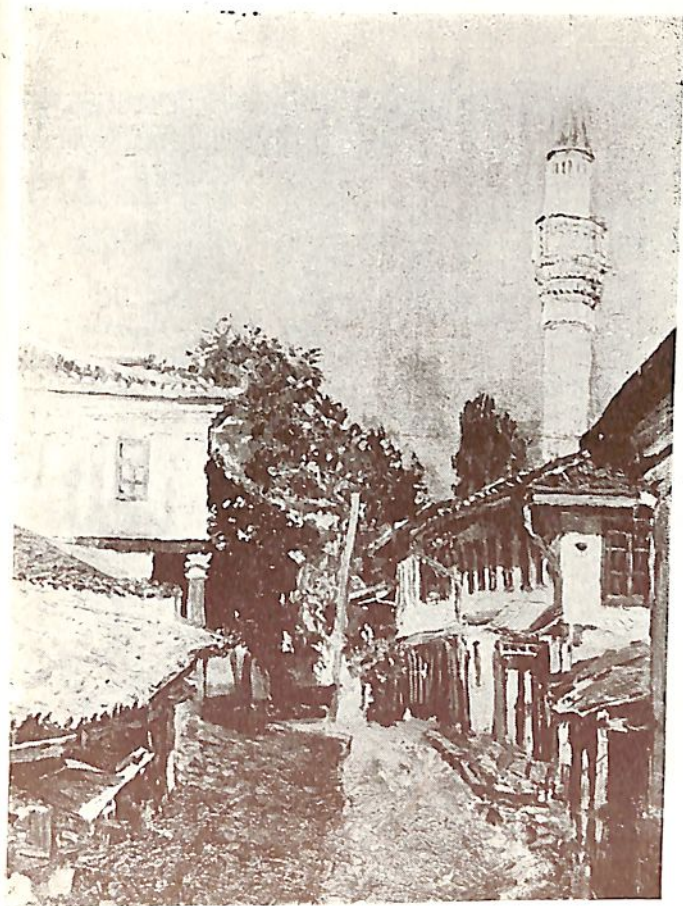
1934

447. *Ժողովարհի պարտեզը (Թիֆլիս)*: В саду дома
 Совнаркома (Тифлис).
 448. *Սարլիներ: Ժողովարհի պատշգամբից (Թիֆ-
 լիս)*: Кипарисы с террасы дома Совнаркома
 (Тифлис).
 449. *Ծաղկած նշենի*: Цветущий миндаль.

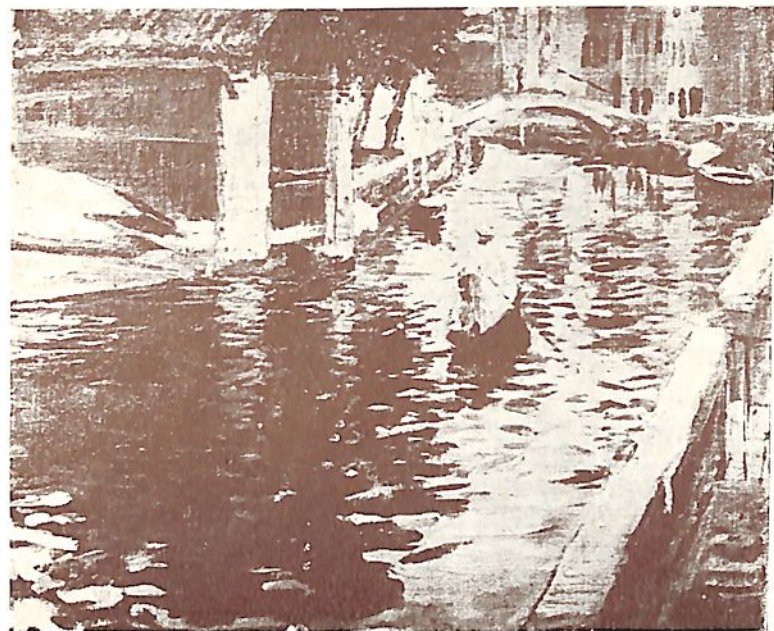

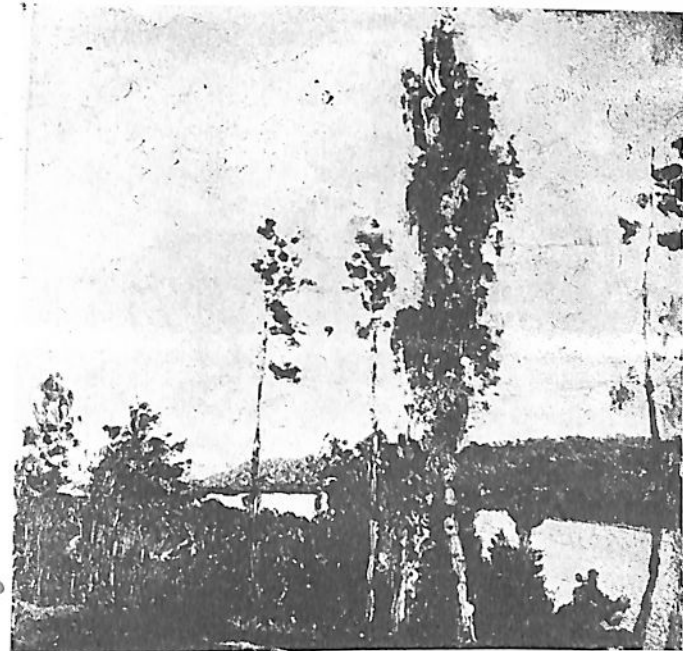
ԲՆԳՆՆԵԼՍԻ
ԱՆՈՍՊՐԵՏ

Фигурный Бакчисарайский
Улицы в Бахчисарае

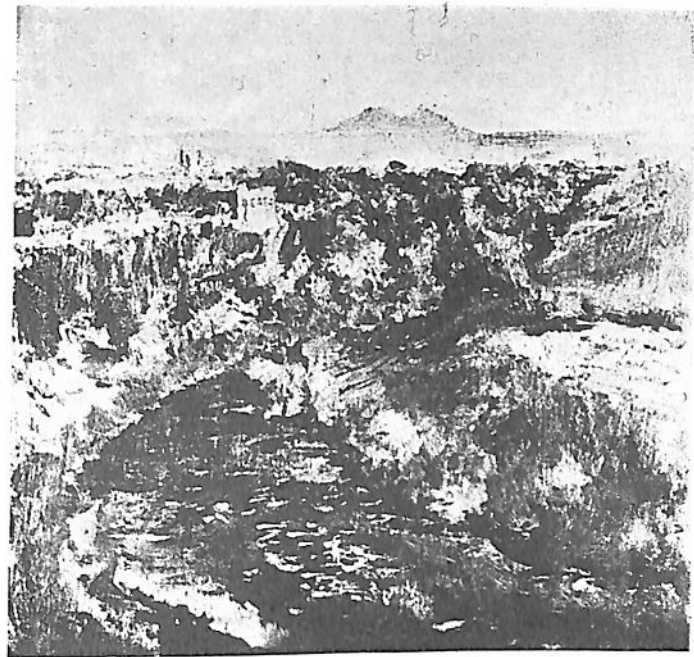
Эрмитаж. Канал и гондола

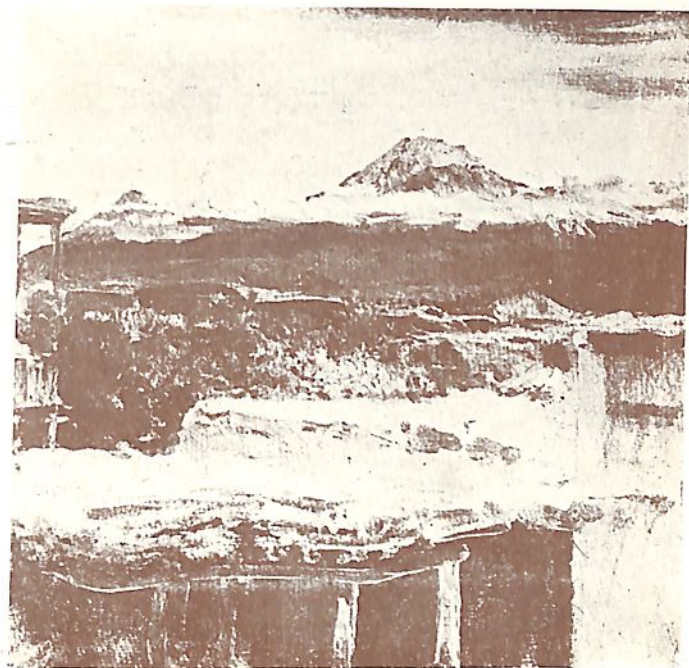
Ильш қызыл шыр
Берега реки Оки

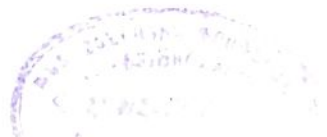
Շիրազի զին
Карабахская женщина

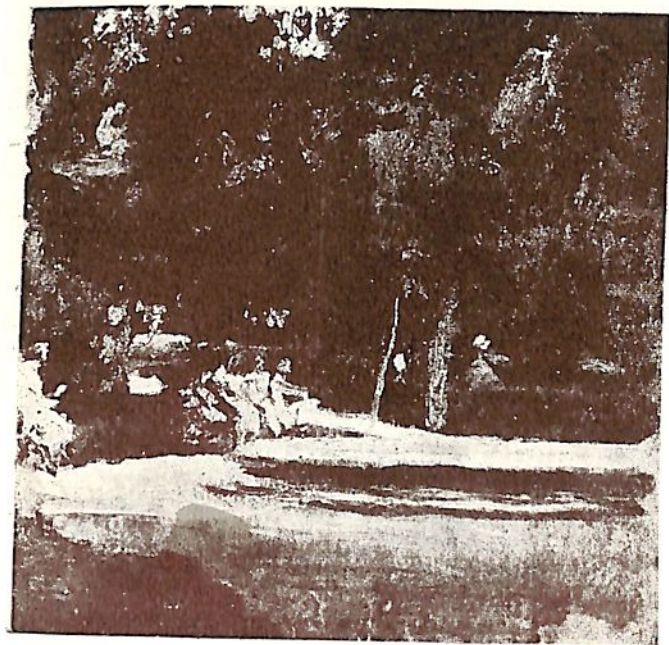

Занга (Эривань)
Річка Занга (Эривань)

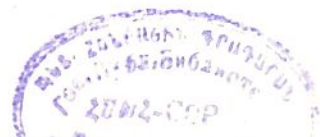
Ц р ш р ш р ш р ш р
А р а р а т о с е н ь ю

Шри (Чрипцццц)
Парк (Кисловодск)

4092

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0302202

56
Q 1
2